

KIRKDAMALTI KİLİSESİ SAINT GEORGE, AYA YORGİ

GİZEM
BOZKURT

Serefli Büyük Martir Aziz Georgios adına kurulan bu tapınak Amirarzes Basileios Giag(oupes)'in eşi ve karşıda resmedilmiş olan Tamara'nın yardımlarıyla büyük istek ve güçlüklerle muhteşem bir şekilde dekore edilmiştir. Ey çilekeş Kapadokyalı Martir Georgios. Yüceler yücesi, soylular soylusu Büyük Sultan Mesud'un hükmü altında, Andronikos Efendimiz Romalılar üzerinde hüküm sürerken..."

Aksaray Belisırma köyüne 1 km uzaklıkta bulunan, Kapadokya tarihinin sanat elçisi kiliselerinden en etkileyici olan kiliselerinden biri de Kırkdamaltı Kilisesidir. Kilisenin diğer adı da St. George Kilisesidir. Bölgedeki diğer kiliselerden daha farklı bir yapıya sahip olan Kırkdamaltı Kilisesi, Selçuklu Sultanı II. Mesud ve Bizans İmparatoru II. Andronikos zamanında, 13 yüzyılın sonlarında (MS 1283-1295) inşa edilmiştir.

Kilise Aya Yorgi adı ile bilinen Aziz George'a adanmıştır ve onun efsanevi hikayelerinin ikonografileri ile donatılmıştır.

"Amirarzes" (özel askeri kuvvetlerini yetiştirmesi için kendisine tımar arazisi verilmiş komutan) Basileios'un eşi Tamara tarafından II. Sultan Mesud ve İmparator II. Andronikos'un hüküm sürdükleri dönemde -1283 ile 1295 yılları arasında- dekore edilmiştir.

Vadiden oldukça yüksek bir noktada kayaların oyulması ile yapıldığı için kilisenin en çok cenaze merasimleri için kullanıldığı düşünülmektedir.

Bölgede yer alan kiliseler arasında bozulsa da görkemini kaybetmeden ilgi gören yapının apsisi çökmüş durumdadır. Düzensiz çokgen planlı, düz tavanlı ve tek nefli mimari yapısının yanı sıra zeminde ve nişlerde mezarların bulunduğu ilginç bir tarihi geçmişe de sahiptir. Mezar yazıtlarında farklı mesajlara rastladıkça tüylerimiz diken diken olmakta ve her ne kadar bozulmuş bir yapı olsa da buradaki yaşanmışlıklar hissedilmektedir.

"Ruhumu günahlardan arındır, öyle ki, bir din adamının ruhu kadar arındır. ... senin hizmetkârın..." Rastlayacağınız mesajlardan biri, kuzeydoğu nişinde yer almaktadır ve Tamara isimli Gürcü bir Prensesin bu kilisenin banisi, araziye bağışlayan kişi olduğundan bahsedilmektedir. "Ben naçiz Tamara, yaptırdığım bu tapınak için yamaç üzerindeki bir üzüm bağının arazisini, Şiara Phatenes'ten satın almış olduğum bağı bağışlıyorum."

Freskler arasında Selçuklu Sultanı II. Mesut'a ait bir figür de yer almaktadır ve bu en önemli freskler arasındadır. Türk kültür tarihi açısından da fresklerde yer alan atların kuyruk düğümlerinin Türk usulü olması, Türk tarzı motiflerin ve giyimlerin resmedilmiş olması son derece önemli detaylardır. Bu detaylar o dönemde dinler arası hoşgörünün ifadesidir.

Sol tarafı yıkılmış apsis kubbesinde Deesis sahnesi; alttaki şeritte Piskopos Athenogenes, Blasios, Nikolaos ve Diakon Stephanos; zafer kemeri içinde Kosmas, Damianos, Thalelaios ve Rafael; kuzeydeki kapı alınlığında Georgios; tavanda kapı hizasında Sergios, Bakhos, Leontios; tavanda batıda Metamorphosis (başkalaşım); güneyde çarmıhta İsa; doğuda İsa'nın Göğe Yükselişi; kuzeybatı duvarda Georgios; baniler ve Georgios; Koimesis (Meryem'in ölümü); güneybatı duvarda (İsa'nın) Doğumu, Marina Belzebuth; güney duvarda Georgios ve Demetrios; ayrıca bazı aziz tasvirleri görülmektedir.

ST GEORGE (AYA YORGİ) KİMDİR?

George and The Dragon) efsanesi ile tanınan ve kutsal günü **23 Nisan** olarak anılan kutsal bir kişidir. Bu hikâye Ortadoğu üzerinden Avrupa'ya gelmiştir. Romalı bir asker olan George'un, Türkiye topraklarında Kapadokya Aziz George (St. George) Hristiyan dünyasının önemli isimlerinden birisidir. **Aziz George ve Ejderha** St. bölgesinde yaşadığı bilinir.

Aziz ünvanını bölgeden bir süre sonra sürülüp, işkence edilip öldürülmesinin ardından almıştır. St. Georgios'un bu efsanesinin Kapadokya için bu kadar özel olmasının nedeni, George'un yaşadığı bu bölgenin Hristiyanlaşmasının hikâyesi olmasından kaynaklanmaktadır.

Hiz. İsa'nın en önemli müritlerinden biri olan St. George, tüm dünyada büyük saygı ve sevgiyi kazanan bir şehit olmuştur. Hikâyesi din şehitlerine karşı olan hassasiyeti ve sevgisiyle beraber Hristiyanlık mücadelesi vermeye

başlaması, binbaşı olması ile başlamaktadır. Açıkgözlülüğü, zekâsı, merhameti, dinine

bağlılığı gibi özelliklerle hemen dikkat çekmeyi başarmıştır. Bu nedenle kısa sürede Başkomutan ünvanını alarak askerlik hayatını Hristiyan dininin ilkelerinden ayrılmadan geçirmiştir.

İmparator Diokletion aralarında Aziz George'un da bulunduğu yüksek rütbeli kişilere emirler göndererek tüm Hristiyanların tutuklanmasını emretmiştir. Ancak Aziz George bu fikre katılmamış ve kendi bölgesinde bu emirleri kesinlikle uygulamamıştır. Bunun üzerine kin ve nefretle dolup taşan imparator St. George'un çok ciddi işkencelere maruz bırakılması emrini vermiştir.

Adeta bedenini delik deşik hale getirmek üzere çok sayıda zehirli, sivri oklarla işkenceye başlanmıştır. Ancak efsaneye göre oklar kesinlikle George'un bedenine varmadan bükülmüş ya da eğilerek, ona zarar vermemiştir. Hırsını alamayan imparator daha sonra da onu zindana hapsedmiştir. Ayaklarını bağlayarak göğsüne devasa bir taş yerleştirip ölüme terk etmişlerdir. Mucizelerle beraber Aziz George'un ölmemesi ve Kapadokya'da bulunan bir köye musallat olan dehşet saçan bir ejderhayı öldürmesi üzerine adı büyük bir ün yapıp, Orta Çağ'dan bu zamana kadar ulaşmıştır.

Portekiz, Çin, İngiltere, Kanada, Katalonya, Etiyopya, Yunanistan, Rusya, Sırbistan ve Bulgaristan gibi birçok bölgede **aziz** kabul edilir. Beyaz üzerine kırmızı artılı İngiltere bayrağı aynı zamanda Aziz George Bayrağı olarak da bilinir.